

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

PIENO ŪKIŲ EFEKTYVUMO DIDINIMAS MAŽINANT KARŠČIO STRESO POVEIKĮ KARVIŲ REPRODUKCIJAI

Keičiantis klimatui produkcijos gyvūnai patiria diskomfortą, vadinamą karščio stresu. Tai būklė, kai dalis organizme pasigaminusios energijos dėl didesnės aplinkos drėgmės ir aukštesnės temperatūros neišsisklaido. Organizmas stengiasi neutralizuoti neišsisklaidžiusios energijos perteklių, įjungdamas mechanizmus, kurie įgalina į aplinką daugiau išskirti energijos: padažnėja kvėpavimas, suintensyvėja kraujotaka, išsiplečia paviršinės kraujagyslės ir padidėja seilėtekis.

Gyvulio gebėjimas adaptuotis prie karščio streso priklauso nuo aplinkos sąlygų. Saitinis laikymas suvaržo gyvulio galimybes judėti ir aktyviau atiduoti susidariusią energiją į aplinką. Gyvulio termoreguliaciją trikdo mėšlo šalinimo sistemų neefektyvus darbas ir netinkamai veikiančios vėdinimo sistemos.

Karščio stresas sutrikdo virškinimą ir energijos apykaitą. Susidaro paradoksas: gyvulio kūne kaupiasi energijos perteklius, bet energijos, skirtos organizmo funkcijoms, pasigamina mažiau. Ypač nukenčia reprodukcinė funkcija.

Šios problemos sprendimo būdas – padidinti pašaro konversiją, t. y. pasiekti, kad karvės organizmas, sunaudodamas tą patį kiekį pašaro, geriau apsirūpintų išgaunama energija. Taip pat, siekiant padidinti karvių sėklinimo efektyvumą karščio streso metu, karvių sėklinimui naudoti bulių spermą, pasižyminčia geresne vaisa.

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas nuo 2025 m. kovo 27 d. pagal Lietuvos žemės ir ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano intervencinę priemonę „Parodomieji projektai ir informavimo veikla“ įgyvendina projektą „Pieno ūkių efektyvumo didinimas reprodukcijos optimizavimui naudojant inovatyvius biopreparatus ir padidintos apvaisinimo galios bulių spermą“, (Nr. 23PA-KK-24-1-08021-PR001), kurio metu skirtinguose pagal dydį ir karvių priežiūros sąlygas pieno ūkiuose pradėti vykdyti parodomieji bandymai. Bandymų metu, siekiant padidinti pašaro konversiją, bus naudojamas pašarinis priedas su *Aspergillus oryzae*. Šį biopreparatą planuojama skirti šviežiapienėms karvėms su pašaru 60 dienų po 50 gramų per dieną iki sėklinimo laiko gegužės–rugpjūčio mėnesiais, kada dažniausiai pastebimas karščio streso efektas. Šiuo tikslu balandžio mėnesį, laikantis parodomąjo bandymo metodikos, ūkiuose numatoma sudaryti bandomąsias grupes. Bus atrenkamos analogiškos produkcijos ir laktacijos sveikos karvės, kurių laktacijos pradžia sutampa su galimai šiltu metų sezonu (gegužės–rugpjūčio mėnesiais).

Taikomos priemonės efektyvumas vertinamas pagal bandos reprodukcijos rodiklius (sėklinimo indeksą, laikotarpį tarp veršiavimosi). Duomenys, gauti eksperimento eigoje, bus lyginami su duomenimis, kai priemonės nebuvo taikytos. Atrinkti parodomiesiems bandymams pieno ūkiai sutiko dalintis gamybine informacija, kuri prieinama VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenų bazėse. Šiuo metu, siekiant įvertinti pieno ūkių reprodukcijos efektyvumą, atliekamas gamybinės informacijos apdorojimas. Gaunami nevienareikšmiai rezultatai: ūkių reprodukcijos rodikliai skiriasi

iki 30 proc. ir, pirminiais duomenimis, priklauso nuo ūkio dydžio. Karščio streso įtaka ryškesnė ūkiuose, kuriuose banda produktyvesnė.

Taikomų inovacijų teorinis pagrindimas ir metodika pristatyta organizuojamuose projekto dalijimosi ūkininkavimo patirtimi grupių dalyvių susitikimuose. Laukiamas projekto rezultatas universalus visiems pieninės galvijininkystės ūkiams – vasaros sezono metu sumažėjęs sėklinimo indeksas, mažesnis laikotarpis tarp veršiamosios.

Projektas finansuojamas Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Lietuvos valstybės biudžeto lėšomis. Dėl išsamesnės informacijos projekto įgyvendinimo klausimais prašome kreiptis į LSMU Veterinarijos tęstinio mokymo ir konsultavimo centro vadovą doc. dr. Giedrių Palubinską, mob. +370 616 19245, el. paštas giedrius.palubinskas@ismuni.lt.